

Udenrigsministeriet, Justitsministeriet, Udlændinge- og Integrationsministeriet, Forsvarsministeriet samt Social- og Ældreministeriet

25. maj 2021

Høringssvar -

Afrapportering fra den tværministerielle Task Force Evakuering (TFE) af 18. maj 2021

Red Barnet takker for muligheden for at afgive høringssvar.

Red Barnets overordnede kommentarer til TFE-rapporten

Som børnerettighedsorganisation har Red Barnet særligt fokus på rapportens konklusioner ud fra hensynet til børnenes rettigheder og barnets tarv. På baggrund af vores ekspertise og erfaring, også som humanitær organisation, navnlig i forhold til børn i konflikt og krig, har vi også sat særligt fokus på tidsperspektivet omkring repatriering, børnenes adskillelse fra deres primære omsorgsperson og børnenes ankomst til Danmark.

Red Barnet finder, at de vurderinger og undersøgelser, som rapporten baserer sig på og henviser til, er foretaget med høj grad af professionalisme og er af høj faglig kvalitet. Red Barnet sætter endvidere pris på, at vi blev inviteret med i den referencegruppe, som Task Forcen har rådført sig med undervejs.

Red Barnet er enig med rapportens vurdering i, at de i alt 19 børn bør repatrieres fra lejrene i det nordøstlige Syrien: Deres rettigheder kan ikke sikres i lejrene, da de er frihedsberøvede og ikke har adgang til uddannelse, sundhedsbehandling og sikkerhed. Vi mener, at fortsat ophold vil have alvorlige konsekvenser for børnenes udvikling og vil forringe deres behandlingsmuligheder og prognose i væsentlig grad (TFE rapport, s. 5 og 10). I Red Barnet er vi også enige i den vurdering, at det ikke vil være i barnets tarv at repatriere børnene uden deres mødre med afsæt i Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 8 og Børnekonventionens artikel 9 om retten til familieliv. Set i lyset af rapportens vurdering har alle tilsete børn tæt tilknytning til deres mor og søskende, og derfor vil en adskillelse fra mor og søskende forværre deres psykiske tilstand.

Det er i dette lys, at vi i vores høringssvar fremhæver nødvendigheden af følgende:

1. At *alle* børnene repatrieres hurtigst muligt.
2. At alle børnene bringes hjem hurtigst muligt *sammen med deres mødre* - også de fem børn, hvis mødre administrativt har fået frataget deres danske statsborgerskab.
3. At en tværfaglig og koordineret indsats i forbindelse med børnenes ankomst i Danmark i tillæg til det, der beskrives, tilføjes en stærk *pædagogisk* dimension.

Mens Red Barnet er enig i rapportens vurdering og konklusion om at repatriere alle 19 børn, finder Red Barnet det dybt beklageligt, at det har taget så lang tid at nå hertil, hvilket tilskrives den politiske proces. I den tid, børnene har tilbragt som tilbageholdte i lejrene i det nordøstlige Syrien sammen med deres mødre, er faren for, at børnene har pådraget sig livslange psykiske og fysiske mén steget markant. Rapporten bekræfter dette i og med, at alle tilsete børn udviser symptomer på blandt andet angst, tristhed og koncentrationsbesvær, mens nogle af dem også har symptomer på egentlig psykisk sygdom eller udviklingsforstyrrelse. Samtidig er flere af børnene underernærede, hvilket kan medføre livstruende langtidseffekter.

Detaljerede kommentarer til TFE rapporten

Forholdene i lejrene

Red Barnet mener ikke, at rapporten henviser til oplysninger om forholdene i lejrene, og en udsigt i forhold til udviklingen af situationen i det nordøstlige Syrien, herunder i og omkring lejrene, som ikke længe har været kendt for enhver. Red Barnet har, ligesom adskillige andre internationale organisationer, gentagne gange siden 2019 berettet om begivenheder og forhold i lejrene, som umuliggør en normal, sikker og tryk opvækst for børn. Forhold, som sætter børn i markant risiko for at pådrage sig livsfarlige mén uden mulighed for behandling lokalt – forårsaget af alt fra ringe ernæring til vold. Der har længe været rapporteret om børn, der er døde af infektioner og sygdomme, voksne, der er blevet slået ihjel og telte, der er gået op i flammer. Forholdene for børn i lejrene har hele tiden været elendige, og fremtidsperspektiverne for lejrene har hele tiden været usikre. Begge dele i sådan en grad, at det for længst burde have været mere end nok til at kalde på akut handling.

Repatriering og tidsfaktoren

Vi opfordrer til, at repatrieringen af alle 19 børn, sammen med deres mødre og søskende, effektueres så hurtigt, som det overhovedet er muligt. Overordnet set haster det ud fra den betragtning, at børnenes menneskerettigheder ikke kan sikres i lejrene, da de her er frihedsberøvet og ikke har adgang til uddannelse, sundhedsbehandling og sikkerhed. Samtidig har børnene allerede levet i lejrene i flere år, og de står allerede med en alvorlig risiko for at få livslange fysiske og psykiske mén.

Som nævnt ovenfor peger rapporten og speciallægenes vurdering på, at alle tilsete børn udviser symptomer på blandt andet angst, tristhed og koncentrationsbesvær, og nogle har symptomer på egentlig psykisk sygdom eller udviklingsforstyrrelse. Samtidig er flere af børnene underernærede, hvilket kan medføre alvorlige og livstruende langtidseffekter. Til sidst påpeges det også i rapporten, at der er fare for, at både kvinder og børn smugles ud af al Hol af ISIS med henblik på radikaliserings- og våbentræning (TFE rapport s. 8).

Med andre ord: Jo hurtigere børnene kommer hjem, jo hurtigere vil det være muligt at igangsætte den relevante behandling af både fysiske og psykiske skader. Desto længere tid børnene fortsat opholder sig i lejrene, desto mere vil deres udvikling såvel som behandlingsmuligheder *forringes* yderligere (TFE rapport, s. 5 og 10). Ligesom det for børnene i al Hol betyder, at de fortsat vil være i fare for udsugning af ISIS. Tidsfaktoren er altså helt afgørende.

Vedrørende situationen for de fem børn, hvis mødre administrativt har fået frataget deres danske statsborgerskab

Red Barnet er enig i rapportens vurdering om, at samtlige 19 børn bør repatrieres, *inklusiv* de fem børn hvis mødre har fået frataget dansk statsborgerskab. Det påskønnes, at rapporten vurderer, at det *ikke* er i barnets tarv at adskille børnene fra deres mødre og søskende. De tilsete børn har en tæt tilknytning til deres mødre og søskende, og en adskillelse fra mødre og søskende vil påføre børnene en yderligere sundhedsmæssig belastning med risiko for forværring af deres psykiske tilstand (TFE rapport, s. 5). Red Barnet er med afsæt i vores faglige ekspertise og erfaringer helt enig heri. Derfor vil det også være et svigt af de fem børn og deres rettigheder, hvis deres repatriering afhænger af deres mødres samtykke til adskillelse (TFE rapport s. 5). Red Barnet mener altså, at barnets tarv skal komme i første række, når det besluttes, om børnene skal hentes hjem med deres mødre, jf. Børnekonventionens artikel 3 og Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 8. Red Barnet mener, at regeringen bør leve op til vores internationale forpligtelser og handle i overensstemmelse med rapportens vurdering, nemlig at ingen af børnene bør adskilles fra deres mødre eller søskende.

Mødrene, som har fået frataget deres statsborgerskab, bør bringes til Danmark sammen med deres børn, hvor der kan foretages en konkret og individuel vurdering samt efterforskning af mødrenes handlinger. På baggrund af den vurdering kan det retslige forløb fortsætte, indtil det afgøres endeligt, hvad mødrenes statsborgerskabsstatus er – alt imens børnene modtager den behandling og støtte, som de har brug for. Vi savner i øvrigt i rapporten en beskrivelse af, hvordan de mødre, som har mistet deres statsborgerskab, er stillet i forhold til retten til familieliv efter Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 8, og Børnekonventionens artikel 9. Desuagtet mener vi, at det er urimeligt, at de fem børn står overfor fortsat frihedsberøvelse og et liv under de forhold, som er gældende i lejrene, med forværret prognose og behandlingsmuligheder til følge, fordi de danske myndigheder aktivt har ændret mødrenes rettigheder på baggrund af mødrenes formodede handlinger.

Dertil kommer, at Red Barnet sætter spørgsmålstegn ved, om et samtykke fra en mor til at lade sig adskille fra sine børn, som er givet under de givne vilkår, kan anses for informeret og frivilligt og dermed gyldigt. For at kunne være gyldige skal mødrene have en klar forståelse af, hvad de samtykker til; det skal være et reelt valg, og moderen må ikke udsættes for nogen form for pres eller tvang til at vælge en bestemt løsning. Ift. sidstnævnte kan det ikke garanteres, at det ikke vil spille ind for moderen, at et nej til adskillelse vil medføre fortsat frihedsberøvelse for børnene, fortsat manglende adgang til sundhed, uddannelse og sikkerhed samt udsigt til forringede behandlingsmuligheder og prognose i væsentlig grad.

For børnenes vedkommende mener Red Barnet i øvrigt også, at det er væsentligt at påpege, at mange af dem efter al sandsynlighed har hørt om eller kender til de grusomheder, der er overgået folk i lejrene, i form af vold eller værre. Skulle nogle af de danske børn blive repatrieret alene, vil de således risikere at sidde tilbage med en afsindig frygt for, hvad deres mødre og søskende vil blive udsat for, og om de overlever. Denne frygt, og muligvis også afledte skyldfølelse, vil med stor sandsynlighed forværre barnets psykiske tilstand og behandlingsmuligheder.

Afslutningsvist, i forhold til spørgsmålet om effektivering af repatriering af samtlige 19 børn, vil Red Barnet på det kraftigste opfordre til, at man i det videre arbejde gør alt for at undgå, at repatrieringen af de 14 børn bliver trukket i langdrag og forsinkes på grund af håndtering af spørgsmålet om repatriering af de resterende fem. Det er helt afgørende, at alle børnene repatrieres sammen med deres mødre og søskende, så snart det overhovedet er muligt for de enkelte børn og deres mor og søskende.

Detaljerede kommentarer til Bilag 3 og 4, hhv. sundhedsfaglig vurdering af danske børn i al Hol og Roj-lejrene samt socialfaglig forberedelse af indsatsen for barnet efter ankomst til Danmark

I Red Barnet er vi overordnet helt enige i behovet for en tværfaglig og koordineret indsats i forberedelsen af og selve indsatsen ved barnets ankomst til Danmark, præcis som det er beskrevet i rapporten.

Vedr. erfaringer fra andre lande, i relation til den socialt faglige indsats

Red Barnet har i sin rådgivning til Task Forcen påpeget, at børns udviklingsbehov - efter at have levet flere år, eller et helt liv, i krig og krigslignende situationer - på mange måder ligner andre udsatte børns behov, som børn, hvis opvækst har været præget af vold i hjemmet. Vi tilføjer, at opvækst i et isoleret, stærkt voldeligt samfund, der har forårsaget alvorlige begrænsninger i børns mulighed for udfoldelse og læring, vil skabe risiko for nogle helt specifikke "huller" i deres kognitive, sociale og emotionelle udvikling.

Red Barnets erfaringer fra lignende kontekster viser, at det kan være svært at afdække børns udvikling og trivsel, mens de stadig befinder sig i en akut farlig situation. Så længe børn befinder sig i en kontekst præget af stor ængstelse, blandt andet fordi det reelt er farligt, hvor barnet opholder sig, og der er jævnlige sker voldelige handlinger, vil barnet være i en akut beredskabstilstand.

Et særligt aspekt ved krig er, at det påvirker alle samfundets strukturer, hvordan mennesker omgås, de sociale normer og evnen til at have tillid. Krig påvirker børn, ikke blot gennem traumatiske begivenheder, men helt ind i måder at forstå sociale normer på, hvad forældre forventer af børn, evnen til at tænke langsigtet og overskuddet til at deltage i fællesskaber. En væsentlig observation fra Red Barnets børnepsykologers arbejde i internationale, krigspåvirkede kontekster er, at der her mangler inkluderende børnefællesskaber, og at muligheden for at undersøge verden er stærkt begrænset. Det kan skabe alvorlige "huller i barndommen", så forbindelser mellem hjerneceller, der ellers skal udvikle sig igennem barndommen, undermineres af stress (såkaldt toksisk stress), så barnet vil være optaget af at overleve og undgå farer.

Ift. den sundhedsfaglige vurdering samt socialfaglige indsats

Som rapporten vurderer, vil fortsat ophold i lejrene yderligere *forninge* børnenes udvikling såvel som behandlingsmuligheder i væsentlig grad (TFE rapport, s. 5 og 10). I den sammenhæng – og ift. den sundhedsfaglige vurdering samt den socialfaglige indsats - finder Red Barnet det relevant at understrege, præcis hvor vigtige og skelsættende uger og måneder er for børns udvikling og for deres mulighed for at hele. Det er i barndommen, den menneskelige hjerne udvikler sig aller mest: Der dannes konstant nye forbindelser i hjernen, som fører til vigtige og afgørende udviklingspring. For hver uge og måned, hvor barnet oplever konstant stress og understimulation, vil barnet udvikle uhensigtsmæssig adfærd som overlevelsesstrategi, hvorved hjernens udvikling undergraves. Jo længere liv under disse forhold, jo større er risikoen for, at børnenes angst og tristhed bliver kronisk.

Red Barnet ønsker samtidig at påpege, at rapportens fokus på radikalisering, i forhold til den socialfaglige indsats, er for snæver; at det i tillæg hertil, eller måske endda i højere grad, bør handle om at håndtere den risiko, der vil være for, at barnet nærer/har:

- Mistro til andre
- Manglende tolerance
- Svagt udviklet kritisk tænkning
- Umoden impuls kontrol
- En "alt eller intet"-tankegang
- Manglende erfaring med inkluderende fællesskaber

Red Barnet anbefaler derfor, at der tillægges et større fokus på den *pædagogiske* indsats, når et barn ankommer til Danmark, for det er den indsats, der skal bære:

- Udvikling af sprog, hukommelse, koncentration
- Inddragelse i positive børnefællesskaber
- Mulighed for at lege, undersøge og få venner
- Basal viden om samfundet og elementære oplevelser
- Basale færdigheder, som hjælper barnet med at navigere trygt i det offentlige liv
- Udvikling af kritisk tænkning
- Tillid til andre
- Evne til at forstå sociale normer
- Evne til konfliktløsning
- Impuls kontrol
- Stabilitet og rutine

Red Barnet ved fra nationalt såvel som internationalt arbejde, at fællesskaber, venner og kontakt til voksne fremmer sprog og basale sociale færdigheder. Samtidig øger det glæden ved at lære og styrker selvværd og selvtillid.

I forhold til behov ved hjemkomst, siger Red Barnets erfaringer fra krigspåvirkede humanitære kontekster, at egentlig psykoterapi kun anbefales i sjældne tilfælde i begyndelsen af forløbet. Det har flere årsager:

- Barnets støttesystem er stadig svagt
- Barnet er stadig forvirret og konfust og bruger sine kræfter på at orientere sig
- Barnet bør stabiliseres før noget andet
- Mange børn i disse situationer har ikke sprog eller forståelse for det, der er sket, og har brug for først at få opbygget en evne til abstraktion og kausal tænkning samt selvreflektion. For de børn vi ser i humanitære krigspåvirkede kontekster, er netop disse kompetencer sjældent stimuleret og udviklet.

Red Barnet anbefaler altså, medmindre der er akut psykiatrisk behov som for eksempel selvmordstanker og invaliderende angst, at den første støtte sker igennem de voksne i støttesystemet og igennem en solid pædagogisk indsats.

Red Barnets erfaring er, at mange børn, når de er blevet bragt ud af en situation og kontekst, lig den vi ser i lejrene i Syrien, efter nogle måneder med stabilitet, stimulation, mulighed for leg (navnlig for de mindre børn) og træning af sociale kompetencer, emotionel kontrol, sprog og viden om omverden, vil vise en dramatisk nedgang i symptomer, herunder angst og koncentrationsbesvær.

Red Barnet anbefaler familieanbringelse ved ankomst. Det vil sige, at forældre og børn bør anbringes sammen og i nær forbindelse med barnets herboende familie, såfremt det er i overensstemmelse med barnets tarv. Familieanbringelse (og evt. anbringelse i eget netværk) skal understøtte familierelationerne, hvis moderen skulle få en fængselsdom.

I forhold til det videre forløb, mens evakueringsoperation planlægges

Red Barnet vil på det kraftigste opfordre til, at de danske myndigheder igangsætter et aktivt forløb med besøg og monitorering i lejrene, som sikrer, at børnenes rettigheder imødekommes, herunder deres sundhed og trivsel, sikkerhed og beskyttelse, og at de danske myndigheder ikke forlader sig på, hvad pårørende og partsrepræsentanter formår at tilvejebringe af oplysninger. Sådanne oplysninger afhænger af mødrenes mulighed for at kommunikere fra lejrene, og det er offentligt kendt, at det for kvinderne kan være aldeles vanskeligt at opretholde kommunikation til familie eller advokat i Danmark. I flere tilfælde er kvinder blevet straffet for at have haft en mobiltelefon på sig og har derpå fået den taget fra sig. Den konsulære bistand for børnene, som de danske myndigheder opretholder, er påskønnet. Den er imidlertid aldeles utilstrækkelig i forhold til at sikre og forebygge, at der ikke sker disse børn noget livsfarligt og uopretteligt - både sikkerheds- og sundhedsmæssigt. De humanitære organisationers tilstedeværelse er, som angivet i rapporten, behæftet med adskillige udfordringer og begrænsninger, og det er utilstrækkeligt og uholdbart at forlade sig på organisationernes mulighed for at gribe ind og forsøge at adressere en konkret situation. Det skal også ses i lyset af de humanitære principper, som organisationerne arbejder efter.

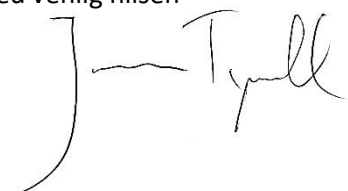
Afslutningsvist

Det er helt afgørende for de danske børn i lejrene i det nordøstlige Syrien – for deres rettigheder, deres overlevelse, udvikling og mulighed for at hele – at de bliver repatrieret hurtigst muligt, sammen med deres mødre. Og det gælder alle børn og mødre, uanset at mødrene har fået frataget deres danske statsborgerskab administrativt. Dette bør ske med al tænkeligt hensyn undervejs til børnenes sikkerhed, beskyttelse, sundhed og trivsel. Samtidig er det helt afgørende, at børnene får den rette socialfaglige, pædagogiske og sundhedsfaglige støtte, når de kommer hjem.

Red Barnet stiller naturligvis fortsat vores viden til rådighed. Det gælder i forbindelse med den midlertidige sundhedsfaglige rådgivningsfunktion såvel som i forbindelse med børnenes ankomst til Danmark.

Henvendelser vedrørende dette høringsvar bedes rettet til Red Barnets seniorpolitiske rådgiver, Line Friberg Nielsen, som kan kontaktes på lfn@redbarnet.dk eller 42431979.

Med venlig hilsen

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Janne Tynell'. The signature is written in a cursive style with a large initial 'J'.

Janne Tynell

Politisk chef og stedfortrædende Generalsekretær